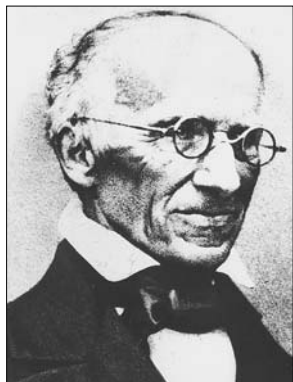

Raumer Carl Georg von (1783-1865)

Pierwszy profesor mineralogii Uniwersytetu Wrocławskiego

Urodził się 9 kwietnia 1783 roku w Wörlitz w Saksonii, w rodzinie poważanego ziemianina, który został później dyrektorem kamery księcia von Anhalt. W roku 1797 trafił do słynnego Joachimsthalsche Gymnasium w Berlinie, do którego już od 1793 roku uczęszczał jego starszy brat, Friedrich Ludwig, późniejszy profesor historii we Wrocławiu i Berlinie.

Po ukończeniu gimnazjum Raumer udał się w roku 1801 do Getyngi, gdzie rozpoczął studia prawnicze. Od początku jednak słuchał również wykładów nie związanych z wybranym kierunkiem studiów, zwłaszcza zaś wykładów Johanna Friedricha Blumenbacha, wybitnego anatoma, zoologa i paleontologa, dzięki któremu po raz pierwszy zetknął się z zagadnieniami geologicznymi. W Getyndze miał sposobność poznać Goethego,

którego prace o tematyce przyrodniczej, jako pierwszy ich badacz i komentator, omówił w roku 1840 w pierwszej części „Kreuzüge”. Ferie spędzał podróżując do Berlina i Hamburga, nad Ren, w góry Harzu i do Szwajcarii. Jesienią 1803 roku przeniósł się do Halle, gdzie jednak, zamiast chodzić na wykłady, żył z przyjaciółmi w pobliskim Giebichenstein „niczym w ogrodach poezji”. Szybko jednak pociągnęło go tutejsze życie akademickie, tym bardziej, że miał możliwość poznania wielu wybitnych uczonych takich, jak twórca frenologii Franz Joseph Gall czy też wybitny lekarz i przyrodnik Johann Christian Reil.

Szczególne zażyłość połączyła go z Norwegiem Henrichem Steffensem, wówczas docentem prywatnym, później zaś profesorem fizyki we Wrocławiu i Berlinie. Dzięki zajęciom z naturalnej historii Ziemi prowadzonym przez Steffensa Raumer dowiedział się „że Ziemia ma historię”, i że „Abraham Gottlob Werner stworzył historię rozwoju Ziemi na podstawie obserwacji spotykanych obecnie skał”. Kierując się tym świeżo rozbudzonym zainteresowaniem udał się w październiku 1805 roku do Freibergu, gdzie mógł słuchać słynnych na całą Europę wykładów

Wenera. Wkrótce zaprzyjaźnił się tu z Moritzem von Engelhardtem, późniejszym profesorem w Dorpacie i badaczem Kaukazu. W roku 1807 dokonali obaj niezwykle ważnego, ogłoszonego drukiem w roku 1811 odkrycia – stwierdzili, że granity i sjenity wschodniej krawędzi Rudaw leżą na tzw. utworach przejściowych, co całkowicie zaprzeczało poglądom i teoriom ich mistrza, Wenera. Rok później wyruszyli obaj do Paryża, by kontynuować studia i uzupełnić swą wiedzę. W Paryżu, gdzie przebywał do czerwca 1809 roku, spotkał Raumer uczonych tej miary, co Pierre Simon Laplace, Rene Juste Haüy i Georges Cuvier.

Zamierzając zostać nauczycielem akademickim i odczuwając pewne niedostatki w przygotowaniu pedagogicznym, z Paryża udał się następnie do Iferten (Yverdon) w Szwajcarii, gdzie swój słynny Zakład Wychowawczy prowadził nie mniej słynny pedagog Johann Heinrich Pestalozzi. W maju 1810 roku Raumer przyjechał do Berlina, gdzie zatrudniony został w charakterze tajnego sekretarza ekspedycyjnego przez Departament Górnictwa i Hutnictwa. Rok później wyjechał ze swym przełożonym Karlem Abrahamem Gerhardtem do Wrocławia, gdzie mianowany został równocześnie profesorem mineralogii tworzonego właśnie uniwersytetu i radcą Wyższego Urzędu Górniczego.

Początkowo na Uniwersytecie Wrocławskim czuł się „jak profesor egzegezy bez Biblii”, musiał od podstaw zorganizować swoją katedrę, wykłady rozpoczął dopiero zimą roku akademickiego 1812/13, a przez długi jeszcze czas poważnym utrudnieniem w prowadzeniu zajęć był brak odpowiednich zbiorów mineralogicznych i środków na ich zakup. Toczona w latach 1813-14 z napoleońską Francją niemiecka wojna wyzwolenicza przerwała akademicką działalność Raumera. Wraz z trzema innymi profesorami i przeważającą większością studentów zgłosił się wówczas na ochotnika do służby wojskowej. Przez rok był adiutantem generała Augusta Neidhardta von Gneisenau. W roku 1814, po powrocie na uczelnię, wznowił wykłady, stworzył zaczątek Gabinetu Mineralogicznego, a w swej pracy badawczej zajął się przede wszystkim Karkonoszami. Ponieważ Śląsk był pod względem geologicznym nadzwyczaj interesującym obszarem, Raumer odwiedzało wielu uczonych z różnych stron. W roku 1816 gościł we Wrocławiu dwóch wybitnych geologów angielskich, G. B. Greenougha i W. Bucklanda.

Gwałtowne spory rozgorzały we Wrocławiu w roku 1818 wokół związków gimnastycznych, a rok później w związku z ograniczeniami nałożonymi na uniwersytety niemieckie na mocy uchwał karlsbadzkich, spowodowały, że Raumer przeniósł się w roku 1819 do Halle. Gdy podejmował tę decyzję, Gabinet Mineralogiczny Uniwersytetu Wrocławskiego był już nieźle wyposażony, a on sam opublikował kilka znaczących prac na temat geologii Śląska. Ponieważ w Halle sytuacja nie była lepsza niż we Wrocławiu, w roku 1823 złożył podanie o zwolnienie z pełnionych funkcji. W latach 1823-27 uczył w prywatnej szkole w Norymberdze.

W roku 1827 otrzymał, mimo sprzeciwów wydziału, który chciał zatrudnić Lorenza Okena, katedrę mineralogii i historii naturalnej w Erlangen, gdzie również od podstaw musiał zorganizować sobie warsztat pracy. Nie dokonał tu już zbyt wiele w dziedzinie geologii. Napisał obszerną historię pedagogiki, podręcznik geografii ogólnej, a u schyłku życia prowadził wykłady o Palestynie i „Wyznaniach” św. Augustyna. W 70 rocznicę urodzin Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Erlangen uhonorował go tytułem doktora honoris causa. W roku 1861 otrzymał honorowe obywatelstwo Erlangen, w którym zmarł 16 maja 1865 roku. Jego nazwisko upamiętnione zostało przez Heinricha Roberta Goepperta w nazwie skamieniałego pnia kredowego benetyta – *Raumeria reichenbachiana*.

Ważniejsze prace:

- 1811 – Geognostische Fragmente. Nürnberg.
- 1813 – Der Granit des Riesengebirges. Mit einer Karte. Berlin.
- 1815 – Geognostische Versuche. Berlin [mit M. Von Engelhardt].
- 1816 – Geognostische Umrisse von Frankreich, Grossbritannien, einem Teil Deutschlands und Italiens. Berlin [mit M. Von Engelhardt].
- 1819 – Das Gebirge Nieder-Schlesiens, der Grafschaft Glatz und eines Teils von Böhmen und der Oberlausitz, geognostisch dargestellt. Berlin.
- 1819-1822 – Vermischte Schriften. 2 Bde. Berlin.
- 1820 – Versuch eines Abc Buchs der Krystallkunde. Berlin.
- 1821 – Nachträge zu dem Abc Buche der Krystallkunde. Berlin.
- 1823 – Über den Unterricht in der Naturkunde auf Schulen. Berlin.
- 1832 – Lehrbuch der allgemeinen Geographie. Leipzig.
- 1832 – Beschreibung der Erdoberfläche. Leipzig.
- 1835 – Palästina. Leipzig.

1840 – Kreuzzüge. Erster Teil. Stuttgart.

1843-1854 – Geschichte der Pädagogik vom Wiederaufblühen klassischer Studien bis auf unsere Zeit. 4 Bde. Stuttgart.

1866 – Karl von Raumers Leben von ihm selbst erzählt. Stuttgart.

Źródła:

Gümbel W. v. 1888. Allg. Deutsche Biogr. 27. S. 420-423.

Pater M. 1997. Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918. Wrocław. S. 67, 83, 198, 199, 224, 225.

Schwarzbach M. 1957. Karl von Raumer – Breslaus erster Geologieprofessor. Kölner Geologische Hefte 6.

Portret ze zbiorów prof. W. Langerera z Instytutu Paleontologii Uniwersytetu w Bonn.